

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 9. Fatigatus; Fatigat ibi Christum, & quasi suspendit cor nostrum, quod Hieremias prauum appellat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

quo illi erat levamini Propheeta turbatur: ait il-
 li Dominus: Vt quid o Vates indignaris, quod
 hebra exaruerit, quae nec tea erat, quam nec
 feminalli, nec plantalli, nec rigalli, nec in eius
 vtilitatu modicum aut parum laborasti, sed nec
 passum pedis impendisti, & non vis tot perditio-
 ni compatiar animarum, quot esse in hac ciui-
 tate cognoscis Ninivite; quae figmentum fuit,
 mearumque factura manuum? *Et ego non par-
 cam Ninivite ciuitati magna, in qua sum: plusquam
 centum viginti milia?*

Iona 4. 11

Adiunge modo Domine, quod postmodum
 fecisti, & dic. Tanto dolorosius quis sentit vnius
 ruina, quando constitit illi labore, opibusque
 carius. Vide num animarum ego debeam gra-
 uiter ferre naufragium, quae tanto mihi consti-
 terunt, in quarum salutem expendi quidquid
 habui, & tot pertuli poenas, quot perferri pote-
 rant. Animarum, quae tam caro mihi steterunt,
 quas vt meas facerem, meum dedi sanguinem,
 fatigatus sum laboravi, extremas passus sum, au-
 gustissia omnia ad mortem vsque pro earum per-
 tuli redemptione: quam apertius consonat ver-
 siculus ille Eccle. e.

*Quaerens me sedisti lassus,
 Resemisti crucem passus,
 Tanti labor non sit cassus*

O Domine, non sint inanes isti tui labores, non
 infructuosi sudores, non inanes istae fatigatio-
 nes, non cassa poena istae adeo pretiosa.

XIII. Hinc no-
stra ar-
guitur
ingrati-
tudo.

Secundo: prauam nostram tanto Domino col-
 ligo ingratiudinem. Ipse nostri gratiam cunctas
 assumpsit poenas, dolores, labores, quos ille mo-
 do suscepit tolerandos, quo etiam illi molestio-
 res, nec permisit aliquid, quo posset dolor miti-
 gari; nos vero eius gratiam, quod minimum pos-
 sumus perferimus, omnem mouentes lapidem
 ne nos affligant dolores, labores, ieiunia, corporis
 castigaciones, iniuriae, paupertas, contemptus. Tu
 considera, num illa quaeras, num fugias, num om-
 nem tuam apponas curam vt tibi non approxi-
 ment, & quae effugere non tales, contendas ea
 ratione pati, quo tibi minorem adferant crucia-
 tum. Quot procuras condimenta, quo ieiunium
 feras lenius; quot diuerticula quaeris, tua confi-
 teus peccata, quo tanto minor sit verecundia?
 Quot adhibes puluina, ne ex oratione genua
 laborent? Si tanto magis Domino illi places ac
 satisfacias, quae autem plura poteris, perpende, quam
 parum illi satisfacias, cum id tantummodo pa-
 tiaris, quod minimum potes. Et si decrecente do-
 lore, decrescat meritis & operis pondus praer-
 mium, tu videris quam exiguum tibi remaneat

praemium, cum tanto labores studio, vt illud mo-
 dicum quod facis, fiat quo fieri minori potest
 molestia, de quibus aliam diximus. Modo Chris-
 tum intinere, quam fatigatus ex itinere deficiat,
 & qualem tibi proponat Evangelista: *Iesus fuit
 fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem, si
 quemlibet de grege lassare poterat ac deiecit
 calor ille intensus, illud iter oblongum, & aspe-
 rum, festinus ille gradus, quam vehementer ille
 fatigaretur, & supra modum deficeret, cuius cor-
 pus magis labore consistebatur, quam omnium,
 qui fuerunt vel erunt in mundo.*

S. 9. Fatigatus; Fatigat ibi Christum, & quasi suspendit cor nostrum, quod Hieremias prauum appellat.

Secundam esse causam dicimus nostri duri-
 tiam cordis, quae tanta est vt ipsum Deum
 fatiget, & nostro modo loquendi illum at-
 tonitum reddat & perplexum. Dno nobis D. E-
 uangelista proponit in illa Christi fatigatione
 consideranda primum, quod Christus sedeat il-
 lic velut homo cogitandus, attonitus, suspen-
 sus, ad putei marginem prostratus, capite iuxta-
 nato, & manibus, brachijs manibusque iunctis, eo
 modo quo tu sedis in iunctis brachium complexus,
 & super illud, caput inclinas. Secundum, velut
 vit vere ab itinere fatigatus ad gram sedens pu-
 tici, vt a fatigatione recreetur, & calor ab aqua-
 rum refrigerio remittatur. Nascentur autem hi
 duo effectus ex duobus cordi nostro proprijs: nolens
 primum, quod nullus sit ei terminus, secundum
 quod eius durities omnem superet duri-
 tiam creaturatum. Elegantissime Deus hoc ex-
 plicit per Prophetam Hieremiam: *Pravum est
 cor hominis, & quis cognoscat illud? Alij legunt, vt
 quos sequitur D. Augustin. Graue cor per omnia, la-
 tis homo est, & quis cognoscat illud? Duo perpendas
 epitheta cordi humano propria: Pravum, & graue
 graue. Primo pravum, h. d. eundem tot seditionibus,
 commouionibus, alterationibus perturbatur vt co-
 sit mare, profundissimum, vnde nulla in eo sta-
 bilitas, nullum medium tam efficax quod eius
 possit inuina petrimari: q. d. vides hominem,
 qui creatura videtur esse pacatissima, mitissima,
 maxime flexibilis, quippe qui sit carne mollissi-
 ma compactus? Hoc scias, neminem esse qui se
 possit illi fidere, eius abditia scrutari: tot namque
 sinibus, tot scateat recessibus cor eius, vt non sit
 qui illud peruadat & agnoscat intum: Pravum
 est cor hominis. Et quis cognoscat illud? Et hoc
 Christum*

Christum detinet suspensum, admirandum, attonitum.

putei prostermit, attonitus haret & animo suspensus. *Aperiatum est.* q. d. O cor humanum, tibi ultra quid faciam? Quo viar medio? ut te mihi subiciam? qui d. debui tibi facere & non feci: *Fatigatus sibi habet sic supra fontem.*

Hic optime quadrat argumentum, quod ipse Dominus prolequitur. Supponit quod multoties in S. Scriptura confirmatum invenimus: nimirum hoc suum primarium fuisse propositum cor humanum lucrari, sibi que subicere. Hoc paucis verbis exposuit Salomon: etenim nostrorum enarrans creationem parentum, qualiter illos dominis celestibus diuinitque gratijs & ornauerit & repleuerit addit, quam primum de diuinis prodie- re manibus: *Posuit oculum suum super corda illorum.* Quid habet o Domino, cor humanum, in quo tibi possit complacere? Nonne sentina est omnium iniquitatum, mare abominationum, fons libidinum, auaritiarum, blasphemiarum, odium rancoremque seculiens? Nonne tu dixisti: *De corde Mauris exierunt cogitationes mala, homicidia, adulteria, fornicationes, furia &c.* O celorum Domine: *Quid est homo, & qua gratia illius? & quid est bonum, aut quid nequam illius?* Diuinitum hic laet Sacramentum, quo suam Deus nobis ostendit clementiam.

Non vult Deus creaturas, nec illas in sui creati-
uit beneficium aut emolumentum, nec quod illis
indigeret, prout discursu plane mirabili, quem
aliam expendimus; idem probat Salomon: quia
sicut tota fuit sine creaturis aternitate, & sic
semper sine illis esse poterat. Omne continet
in se Deus bonum, & quidquid desiderari po-
test, nec opus illi est deforis ad infinitam &
aeternam suam quidquam emendicare beatitudi-
nem. In quem igitur finem produxit creaturas?
Non in sui commodum, sed earum; non ut ali-
quid ab illis acciperet, ac bene quidem, ut illis
diuina sua bona largiretur: quia cum sit supre-
mum bonum, ex natura sua, communicatum
est suis ipsius. Hos celos creauit, ut hanc illis tri-
bueret magnitudinem & puritatem, solem, ut
eximium illi daret splendorem, quali mundo
relueret, lunam ut gratiam illi concederet pul-
chritudinem, quam praefert, stellas ut acceptam
illis infunderet venustatem, terram ut virtute pol-
leteret herbas producendi &c. Hoc concessio, super
illud figere suos debuit oculos, sua firmare de-
sideria, quod donis suis gratijs, beneficijs
esset aptus recipiendis. Hoc et est humanum:
quod capax est supremæ bonorum dignitatis,
gratiæ scilicet & gloriæ, quorum capaces non
sunt caeli, elementa, leo, equus, pavo, ceruus, aut

D d d d ha

III. oram putei sedentem, perplexum, attonitum & ei gratiandum, qui ad nos conuersus, sic ait: *Quid esse credis causam, quod sic attonitus sedeat? Vult, quia non est vir & aperiatum est quia non est* 1/2 23. VII. Cur ocu-
los suos ponat su-
per cor
nostrum.
Eccel. 17.

14. 19. 26. qui occurrat. Aliquoties expeditum quod verbum
illud: *Aperiatum est.* Graecum sic, & cum tam mul-
tas eaque sublimes habeat significaciones, ut
nullum Latinum verbum illas queat explicare,
bis terue interpretes illi occurrens, illud non trans-
fert. Inter alia significat hominem attonitum, sus-
pensum, angustiatum, prout foret vir primarius,
qui lite grauissima detentus, a qua dependent
omnia sua bona, status, honor, vita, dignitas, pro
cuius optima directione nullam non adhibuisset
diligentiam, litteras dedisset in suæ iustitiæ de-
fensionem primarijs Vniuersitatibus, Doctoribus,
Hispaniz, Italiae, Franciæ, quo clariss ea cunctis
patetceret, illam conseruasset & studio Advocato-
rum ac Procuratorum explanasset; præcipua
queque suorum facultatum his negotijs impen-
disset, ut iudicem, eius vxorem & filios sibi de-
uinciret. Si post tantam diligentiam, labores, ex-
pensas, sollicitudines, discursus, ipso die quo lis es-
set terminanda, serendaque sententia, videret
ipse iudicem, quem sibi propitium credebat, mo-
tosum, fastidiosum, indignandum, ex quo co-
gnosceret, quod vel non veller sententiam enun-
tiare, vel quod in contrariam partem inclina-
ret, heu quam hic haretet attonitus? quam afflic-
tus ingemisceret! Illum videntes prænimia mentis tri-
stia in sedem corruentem, brachio sepe illam
posito, & capite in hoc declinato moestum, sus-
pensum, attonitum sibi quasi colloquentem: quid
consilij? quo medio mihi consulam? quidquid
vitium fuit expendi, quidquid habui dilapidauit,
aduocati celeberrimi suos contrahunt humeros,
nulla mihi diligentia cedit ex sententia, oleum
& operam perdidit: quid agam? quid mihi superest
consilij? hoc est: *Aperiatum est.*

IV. Vniuersi-
tas
Cuius
fuerit
vniuersitas
et

Eodem modo Christum inuere fatigatum.
Rem aggressus est, quâ nulla difficilior,
cor voluit sibi humanum conquirere, idque
tanto studio ut inde totum suum esse totam
suam aetates pendere potentiam: omnes Dei
VI. Christum
pro nobis
expendit diuitias,
omnes adhibuit quantas
potuit congruas diligentias: itinera suscepit va-
na nec minus molesta: & tandem se solum in-
uenit, vacuis manibus, sed nec aliquid profecisse,
nec vlla sibi prosperè media successisse: quare
ut velut afflic-
tus. & merens nimis ad oram se

1/2 23. VII. Cur ocu-
los suos ponat su-
per cor
nostrum.
Eccel. 17.

1/2 23. VII. Cur ocu-
los suos ponat su-
per cor
nostrum.
Eccel. 17.

1/2 23. VII. Cur ocu-
los suos ponat su-
per cor
nostrum.
Eccel. 17.

1/2 23. VII. Cur ocu-
los suos ponat su-
per cor
nostrum.
Eccel. 17.

Hieron. Bap. de la Naza, Tom. II.

1/2 23. VII.

1/2 23. VII.

25

VIII. Creatu-
ras non
sui, sed
ipsum
condidit
commo-
di gratiæ

harum aliqua creaturarum, quibus non est intellectus.

Hic oculos suos posuit, velut in vacuum quoddam, congruum, ut in illud sua diffunderet bona coelestia. *Posuit oculos super corda illorum.* Non oculos suos posuit super cor nostrum, quemadmodum tu in aliqua, illa exoptando, propter bonum quod in se continent, propter tuam delectationem, & emolumentum, sed ut illi beneficiat, & in illud bonorum fluvium infundat infinitorum: cum enim sit illis plenus & superplenus, hoc querit, eoque mundum condidit intentione. Hoc igitur extitit propositum, nostrum cor sibi lucrari, ut illud suum efficiens, sibi que subdens, donis posset implere divitiis, sic ut illi nec atomus superesset, quem non humano coedi communicaret. Ut igitur cor sibi conquiritur illo usus est medio, quod esse solet, efficacissimum. Quale illud? Beneficere, & a malis liberare. Nihil ita cor sibi subijcit, quam illi beneficare, vel illud a malis liberare: etenim visiditum est illud adagium: (a) munera rupes frangunt, & ipsas feras beneficia domant.

IX.
Muneri-
bus nos
sibi Deus
devincit

(a)
Dammus
quebran-
tam penam

X.
Duobus
modis
potest ali-
quis iu-
vari.

XI.
Similitu-
do.

Porro duobus hoc potest modis contingere. Primo: sine damno, impensis, labore tuo, facultatum, aut familiae tuae dispendio; quemadmodum dum Rex aliquem designat Episcopum, aut Archiepiscopum, aut Praesidem, aut libera sua voluntate criminis indulget remissionem iam ad patibulum condemnato, vel ei quem carcere constrictum ob delicta detinebat. Secundo: multo tuo labore, salutis periculo, iactura facultatum, velut si ad eius de manibus inimicorum suorum liberationem, te ipsum exponeres periculo, ut te pugione confoderent, vel ut alterum vinculis eriperes, quibus detinent illum debitores, tuas etogares facultates, & te laboribus, submitteres, quo proximo succurretes auxiliator. Magnam vim anterior habet modus, at multo maiorem posterior: est enim vitium tuae eminentissimum. Se multum Regi credit de quinctum, illique subditum, cui Rex opulentiam tribuit praelaturam, aut supremam praesidentiam, & ille, cui mera sua liberalitate vitam concessit mortis reo; responder illi: Domine mi: immortales ago tibi gratias, agam dum vivam, nam relaturum me a firmate non possum.

Hoc fecisti Rex benignissime, ut vitam morisque ingratus ob tantum mihi concessum beneficium, quo omne, quo fruor, esse concepi. Verumtamen multo te sibi strictius

Rex obligaret, si ut te ad regnum promoveret, duo vel tria regna excurreret, coronae pariter pendens dignitatem. Et quid esset, si ut te a milera vindicaret servitute, ipse seipsum in servum traderet semigalem? Si in tuorum solutionem debitorum, census suos omnes expenderet regales, omnium fieret indigus, ut te faceret omnium ditissimum? Quid esset, si ex medicorum iudicio in tua lepra mundationem necessarium esset balneum regali sanguine fluens (quale medici Constantino consulerunt Imperatori ex innocentium puerorum sanguine sibi prepararet) ipse Rex omnem suum effunderet sanguinem, venasque corporis infunderet? Magna, nemo dubitat, prima fuit obligatio, sed cum cor humanum intracatam habeat superbia & ingraviditatem, dicere potest: verum est multum Regi debeo, multum mihi praestitit, agnosco de manibus eius receptum beneficium, at tamen nihil hoc illi constiterit, nihil de domo quod suum erat expendit, nisi quod mihi dederit ad, quod mihi mihi dedisset, alteri dandum erat, quod mihi crimen remiserit, non plures illi steterit, quam simplici actu voluntatis, quem nullo labore, nullo chent sui dispendio.

Quoad secundum vero, his omnibus portis oculi duntaxationibus & impossibile censetur, non tuum illi cor esse subditum, qui gravi incommodo, poena, despectu salutis suae, vitae & bonorum tibi benefecit qualiter nec illis posset beneficare. Hæc fuit Ioseph Patriarchae sententia, se non posse non omnino Domino suo Ioseph per omnia subditum esse reverentem, quandoquidem omnia sua bona eius fidisset manibus, & eorum omnium se creasset economum: sic enim loquitur. *Ecce Dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo sua. &c.* Quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum? Cum ita sit, quod illud nedum non fuerit cum aliquo sui detrimento, sed & non ex quo suarum opum incremento, nec eum Domini sui labore, quinimo cum ab illo eximendo, ut & alijs multigenis curis, quas secum tantarum trahit administratio facultatum. Quid censendum, si cum suarum opum iactura, ac labore suo, Dominus ille Iosephi manibus cuncta sua commendasset?

Modo profertur argumentum quod de Domino Deo diximus nostri cordis arguente malitiam: *Hæc dicit Dominus Deus &c. vos testes estis.* Rationem ineamus, ascendamus tribunal, nec alios villos contra vos ex postulo testes, quam vulgiplos.

XIII. *Hic dicit Dominus, qui dedit in mari viam, & in aquis torrentibus semitam, qui eduxit quadrigam, & equum, agnum robustum, simul obdormierunt, me resurgens. Contritii sunt, quasi limum & extincti sunt &c.* Vestrum propotui mihi cor acquireret: quia verò medicum hoc est efficacissimum vobis benefacere, & à malis liberare, non alios, quam vos requiro testes bonorum quæ cunctis & iuste & alteri contulerim. Vos testes estis. Nostis, quòd dum in Ægypto seruiretis, priorem quàm mancipiorum vitam traduceutes, potentissimo vos viri brachio in optatam asserens libertatem, ite vobis aperiens floribus dispersum per mediam pelagi planitiem, illo demergens, vestrisque oculis mortuos obijcens omnes inimicos vestros. Simul obdormierunt me resurgens. Latius vos excepit patiem vobis de celo ministrant, omne delectamentum in se habentem, aquam de petra produxi dulcissimo melle saphiorem vinoque pretiosissimo nobiliorum, pedibus vestris vestros posttrahi inimicos. *Contritii sunt quasi limum;* per me de illis triumphastis: eieci de terra optima melle & lacte manante eiusdem incolas, ut illam vobis traderem possidendam: *Quasi limum extincti sunt.* Vos in eà possessores collocavi, legem vobis meam, mea sacrificia, Sacerdotes, Prophetas, templum, vobis exercitus meos fortissimos Angelos assignavi, vos toto mundo reddidi famosissimos, ut dicere liceret: *Qua gens ita inclinata.* **XIV.** *Non fecit taliter omni nationi.* Populus quò nullus sub celo illustrior, nobilior, formidabilior. Vos testes estis, num plura in vestrum potuerint fieri emolumentum. *Non indicat.* (ait idem Prophetas) *quid ultra potui facere vincta mea, & non feci.* His non obstantibus vestrum mihi cor dare recusatistis, & milleis me provocastis iniurijs. *Non me muscasti Jacob, nec laborastis in me Israel.* Non me honorastis, ut me invocaretis tanquam Deum vestrum, nec quidquam in mei fecistis famularu. Hoc auribus meis videtur insonare: si nobis beneficia contulit, si à malis eripuit, parvi illi consistit, vix aliquid de domo sua expendit, nihil aliud interposuit, quàm velle & precipere, nec ea de causa suas exposcit facultates, nec vilo fuit labore fatigans. Vnico suo Moyse dato præcepto, fiebat id quòd nobis cedebat liberatori. Vnum tantummodo legimus suum militem contra Semachetib, quando nos suis cinxerat agminibus occidit hæc centum octoginta quinque millia bellatorum &c. Sic enim? ergo, inquit Deus, illos maioribus incedo cumulare beneficijs, quæque plurius mihi constabant: vos namque de ser-

uitute vendicabo, reddens meipsum servum, vos augebo divitijs, egenus factus: requiem vobis tribuam, sed gravissimis premat angustibus vitam elargiar vobis, sed vitæ meæ iacturâ vestras enidabo maculas, totum meum in lavacrum effundens sanguinem. *Ne mineis priorem & antiqua me intueamini.* Ecce ego facio nova, & nunc erueniur. Beneficia conferte volo potiora, & multo pretiobus digniora, in quorum comparatione, quæ habemus facta miramini, nulla sunt, oblivioni merito tradenda, ea ut vetera rejiceretis; sed hæc nova confidenda. Bona propotui vobis elargiri, non terrena, non si bluraria, non corruptibilia, non mortalia, quietem non brevi terminandam, sed æterna bona; regna non terrena sed celestia, bona gratiæ & gloriæ, & quæcumque ego possideo ditissimis. Tali igitur modo vos voloditate, ut nullum mihi sit bonum, quod non sit vestrum, vobisque non dedero: Et hoc ita meis impensis, ut quo vos Deo faciam, homo fiam, ut vos dominos efficiam, me servum abijciam, ut vos potius eripiam, illis me subijciam, ut vestris finem imponam laboribus, illos assernam, ut libertate fruarini, captivus ero, ut à maculis emundentini, venarum mearum sanguinem offeram lavacrum: ut vitâ vitatis sempiternâ, mortem si habeo temporalem. *Verumamen servare me fecisti in peccatis tuis, prabisti mihi laborum in iniquitatibus tuis.*

Hæc facit omnia, sit abiectissimus servus, famelabrat, & sui, lassitudinem patitur & dolores: persecutiones sustinet & calumnias, & his peccatis, redum illi cor humanum non subijciat, sed fugam capessit, se subijciat, se monstrat obduratum. Ecce qualis respiciat: *Aperimus est, quia non erat vir.* Afflictus, suspensus, admirandus ad puteum, immixtus brachio, dechui capite, se solum ingemiscens: *Vidit quia non erat vir.* Iudæi illi expellunt, & persequuntur, Gentiles procul ab eo distant, discipuli abierunt in civitatem: solus remansit. *Aperitus est.* hæret ut suspensus, attonitus, stupescens, angustatus, q.d. O cor humanum, quid tibi faciam? quid mihi, si perest, possibile agendum, quod non fecisse redarguar? vocavi te, voces ingeminaui, mille donis antiquitus, quibus de celo exaltaui & tuas secutus veloptates & infelicitas aufigisti: descendi in mundum te quaesivisti, ut scio, es tibi offerrem eminentissimas, & divitias quæcumque possideo elargiter: ut te invenirem factus sum, veteratius quaquaversem discurrens, labores perserens infinitos, potius sustinens innumerabiles.

Isa. 43:19

27

XV. Cordis humani gratitudin

XVI. Deus contra nos expostulat.

D d d d 2 hæc

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

hæc discerno ericeta & spineta exanimis, fatigatus & anxius, at video, quod te mihi subducas, & me solum relinquis ad te suspirantem. *Quid faciam tibi Ephraim, quid faciam tibi Iudat* Quam clarè patet quod *prauum est cor hominis*, illique lucrando nullus sit modus. Nec prodest quidquam, quod tibi de celo faueam, nec quod ad terram venerim te quaesiturus, nec quod dona vsque ad gloriam meam concedam, nec quod eadem in mundo vitens cruciatibus afflictus accesserim oblaturus, *Quid faciam tibi.*

XVII.
Dei in
hominẽ
benefi-
cia.

Hoc igitur est ò Christiane, quod illum derinet atro. itum, stupefactum. cogitandum in ordine ad te. Quid tibi fecit quod tuum sibi cor lucraretur? quæ beneficia adeo præclara? quæ dona adeo diuina? quos fauores adeo præcipientes? Creauit te, dedit tibi animam, quod Angelis æquiparatis, te hominem condidit ad imaginem & similitudinem suam, cui creaturæ sexuit eminentissimæ, quales nullas creauit in mundo nobiliores; solem tibi tribuit, qui te per diem illuminat, terram exhilarat, in quo vitis, liliam & stellas per noctem, ætrem quo respiras, ignem quo frigidus insole scis, aquam quæ te refrigerat, terram quæ te sustentat, plantas & fructus, quibus nutritus, omnia animalia tibi famulantia, supremæ aulæ suæ multos Angelos, qui continuo te defendunt, teque custodiunt. Et hæc parua esse dixeris: quia beneficia fuerunt nullo ipsius dispendio, nullo tradita incommodo, his superaddidit suprema, quæ tu capere, & ille dare potest pretio sanguinis sui, & vitæ, & quidquid habet, & valet.

Cum tu filius esses Adam, proditor, & eius inimicus, & æternis cum dæmonibus addictus supplicij Patri suo cœlesti reconciliatur, te verè & realiter assumpsit in filium suum per gratiam, ipse in se tantos dolores, tantaque, quibus tu obstingebaris, debita suscipiens. Ipso cordis sui mundauit te sanguine pretioso per aquam S. baptisimatis. Mille millia tibi remisit debita tanti ponderis, & tam infinitæ obligationis, vt omne aurum, argentum, opes creatæ, & valor omnium imperiorum, & terræ monachiarum, & totius naturæ etiam Seraphicæ non posset vel pro eorum minimo peccatè satisfacere. Vitam tibi promeruit, non talem qualem, sed æternam, ille suæ patiens acturam, per ipsam & omnes, quæ tibi pretio sanguinis sui promeruit, misericordias, & mortem in crucis patibulo, perpassam te rogat, inuitat, blanditur, monet, suspirat intus in corde, & fortis per teos vociferatur prædicatores

tibi præmium offert immensum, si illum amiseris, & æternis terret te cruciatibus, nisi potam illi reclusis acclamanti.

Dicito tu mihi, si plura tibi facere poterit, dicito si superest aliquid in tui salutem attendendum? *Quid ultra potui facere?* Et his omnibus nondum te sibi subiecit, tunc sequeris cœtus voluptates, eius furdis despicias clamores, promissa floccipendis, minas non exhorrescis: hec te cur stupetactus sedeas, anxius corruat, cogitandum ingemiscat: *Sedebat sic supra fontem q. d. quid tibi ultra facere potui?* Eo modo, quo dixit Iliias, quem non modicum agebas, commax ille & rebellis Rex Achaz, cui sic ait: *Molesti estis Deo meo.* Septuaginta legerunt: *Agonem præbistis Deo meo.* In summas (nostro loquendi modo) Deum angustias, molestias, & curas compulistis; vt dicere posse videatur illud Sulamæ: *Angustia mihi sum vndique.* Et quid eligam, iniquo.

Illum meditare (monet D. Augustinus) hoc. *Dicitur in sextâ, per hanc hodiernam figurata, Hora t. erat quasi sexta. crucifixum, fatigatum, auxilium, acclamantem: quid tibi faciam ò cor humanum: nec enim meæ te reprimisiones alliciunt, nec minæ refrœnant, nec beneficia emolliunt, nec voces excitant, nec me vi. VIII. dens sanguine sudore persufum, miseretis, nec Hæreticæ captiuum abductum pone sequeris, flagiti Dæmonis spectans concilium te cohibes, nec spiritus concubitus natum, te retrahis, nec suspensio in struci ingratum slipite probrofissimo compateris nec deplorata coexpirantem. Cœlum nubibus tegitur tristoribus tu tuis vacas delicijs hilaris; terra tremat, & immotus tu tois inhæres sceleribus: petra scinduntur, tuum autem cor lapideum obduratur: de sepulchris mortui reuiuiscunt, tu vero tuo delictis concubitus, & auaritia sepulchro: tibi post hæc quid faciam? quo te beneficio leniam, vt te mihi subijcias? *Fatigatus ex itinere.* O quam proprie tibi hoc exprobat: *Frauum cor per omnia; prauum est cor hominis.* Vestis illud hoc cortum Christum detinet attonitum, & cogitandum: q. d. ò cor hominis: quid faciam tibi? quod mihi medijm prospere succedet? *Fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem.**

§. 10. Fatigatus. Fatigat Christum nostri cordis durities sicut & Ezechielem olle pravitatis.

ita possit resistere etiam voluntati. Nec caeli, nec terra, nec ipsum nihil, quod tale, est: & nulla sit creata potentia, quae possit in eo operari, in omnibus operatur Deus absque vilo genito resistentiæ: cum solum eius verbum sit eius actio & praeceptum operatio.

Ita perpendit D. Chrysostomus. illa Apostoli de Chulio verba: Qui portat omnia verbo virtutis sua. Notat autem quod in Græco verbum illud Portat significet sine vlla resistentiâ, aut difficultate portare, quemadmodum illud quod solo digito aut statu de loco in locum dimoues. Cum autem dicitur, quod omnia portet, sustentet, gubernet & regat solo virtutis suae verbo, ostenditur quod non maiori Deus hoc totum portet vniuersum difficultate, quam tibi adferre potest vnus verbi prolatio: Bene dixit verbo, quoniam apud nos verbum nudum ac leue quiddam esse videtur. Similiter expendit illud: Omnia magna licet sint, & parua, alta & profunda, spiritalia & corporalia, omnia verbo portat virtutis suae. Ita notat D. Ambr. illud Genesis: Dixit Deus: producant aquae omne reptile etc. Dixit Deus, breuis sermo sed vehemens, & late patens, commoneat minimis & maximis naturam insudat. Eodem momento produciuntur balena, quo rana, eiusdem operationis nascitur. Non laborat in maximis Deus, non fastidit in minimis nec doluit natura parturire delphinos sicut non doluit, cum exiguis murices, coelestiaque produceret. Nihil est quod eius vel minimo verbo resistat. Tantummodo cor humanum se illi contumaciter opponit, talisque eius est obstinatio, vt nedum illi resistat, & pertinax relictetur; insuper in faciem obstitat, eius fortissimos repellit impetus, imo & ipsi praesumat delum inferre: cunctipotentia. Hoc subtilioribus indicauit verbis Eliphaz. Themanites Rex & amicus Iob. Singulariter expendit, prout notat D. Gregorius quod Deo id eum, homine quopiam contingit; hunc saepius Deus aggreditur, eius cor sibi laborat subijcere, eoque sine manu extendit potentia suae; pernis, tribulationibus, ærumnis, morbisque visitat letalibus velut diuinus lapicida, hanc conatur multiplici, & repetito verberare dolabris expolire petram: Terribi enim tribulatio, & angustia vallabit eum, sicut Regem preparatur ad praelium, q. d. Videt Dominus hominem peruersum rebellem, in Deum insurgentem, caelo bella minitantem; illum aggreditur, vt sibi subijciat, illum tribulationibus, calamitatibus, infortunijs, & anxietatibus impugnat, ex illis quasi fortissimos conscribens milites, quibus eum obliuiscat, vt tandem se dedat superatus. Le-

D. CHRYS. Ho. 1. in ep. ad Heb. c. 1. 3. Omnia Deus verbo suo facit. D. AMBR. L. 5. Hex. Tom. 1. Gen. 2. 22. r. 2. 21. Tom. 1. IV. Solūmodo cor humanum Deo resistit. L. 11. 367. c. 21. V. Quod eligeret verbis Iob explicatur. Iob c. 14. 22. D d d d d 3 gunt

13 N On solum est cor hominis ipsa Cretensi labyrintho intricatus, & ipsa maris abyssi pertinatū difficilior: Præsum est cor hominis, & insensibile, sed & eius durities, omnem creaturam euincit duritiem. Hoc verba prophetae prædicta significant: Græue cor per omnia: Cor est humanum adeo graue, durum, pernicax, refractarium, vt nihil supra, quod tolerari potest, cum ipsum fatigat Deum: Fatigatus ex inuere, sedebat, &c. Nihil est, (vt more nostro loquamur) in creatis, quod Deum fatigat nisi quotidianum cum corde nostro negotium: non illum creatio caeli terraque fatigauit, etiam simplex ad hanc eius sufficit præceptum: Ipse dixit & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt. Nec pariter illum Angelorum creaturarum pulcherrimarum creatio fatigauit, quas in tanto numero condidit, vt eum expertissimi assequi non possint Arithmetici: Numquid est numerus militum eius? Quærit Iob: nec labore conficitur ex continuo motu rotarum celestium adeo extensarum, aut totius mundi gubernatione: hæc omnia namque vnico peragit verbo: Portat omnia verbo virtutis suae. Non illum molestat quod infinitis adeo debeat oribus seu stomachis alimentum providere, quot toto mundo continentur: etiam manum tantummodo aperit, & eum omnia perfecisse demitatur: Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam etc. Apertis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione. Quod autem illum grauius habet, & fatigat (sit venia verbo) est ipsum, cum hominis corde negotium ob supremam eius duritiem eam se illi opponit refractarium. Quod opus te aliquid fatiget, oritur ex resistentia, quæ in illo est actioni tuæ contraria, Grauat perquam molestè lapicidam opus suum, quia petra durissima est, illique resistit, tanto magis fatigatur, quanto durior est, & dum malleo percudit vel scalprio, vt illam expoliat, scintillas euiat ardentissimas; grauat supra modum agricolam, terram aridam fodientem, quod ligone eam non valeat penetrare, verumtamen non arduum tibi est in arena scribere, aut in aqua pingere: quia nulla resistentia remouat operantem. Deus nullam in quibuslibet operibus inuenit resistentiam: Non est qui